

POSUDEK *MAGISTERSKÉ* PRÁCE

Typ posudku: *oponentský*

Autorka práce: Bc Vojtěch Krátký

Název práce: Postoje studentů středních škol k užívání a uživatelům marihuany a alkoholu

Konzultant: Mgr. Martin Nekola, Ph.D

Oponent: Doc. Milan Tuček, CSc

Navržené hodnocení: E

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíle práce a výzkumné otázky jsou uvedeny v úvodu práce v oddělené subkapitolce. Zdánlivě je všechno v pořádku. Avšak na vlastní výzkum, který by měl na tyto otázky odpovědět, je odkázáno v jedné větě (budou použita sesbíraná dat (viz více Metodologická část). Kdyby autor hned na začátku zvážil, co mu jeho výzkum na dvou školách (v několika málo třídách) může přinést, jistě by nějak přeformuloval cíle práce. Práce je pak v rozsáhlé empirické části věnovaná standardní statistické analýze, aby se čtenář v závěrečné kapitolce Limity výzkumu dozvěděl, že vyšetřený datový soubor je opravdu malý, má nevhodné složení, validita zjištění je sporná a že provedené analýzy jsou vlastně k ničemu (a platí jen pro vyšetřených 79 respondentů). Část otázek (hypotéz), které autor zkoumá, byla několikrát zodpovězena v reprezentativních šetřeních (autor s nimi v textu pracuje). Jistě by si zasloužily pozornost otázky spojené s vlivem rodičů, vrstevníků, školy na postoje k užívání marihuany a alkoholu, ale provedený výzkum vzhledem k jeho parametrům je nedokáže dostatečně průkazně osvětlit.

2. Opírá se autorka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty.

Seznam použité literatury zahrnuje vše podstatné, co bylo k problematice drog napsáno včetně výsledků řady empirických výzkumů. Obsahuje řadu cizojazyčných titulů. Z pozornost stojí, že pro „stav současného poznání“ autor zvolil vyhledání článků pomocí Googlu (26 časopiseckých článků).

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

O kvalitě dat z vlastního výzkumu autor sám vyslovil (v závěru práce) řadu pochybností. Část datové argumentace v textu (v teoretické i empirické části) tvoří zjištění z řady výzkumů. Zde by se měl autor rozhodnout, zda bude jen citovat z výzkumných zpráv, nebo že je určitým způsobem zpracuje (sekundární analýza), aby více odpovídaly tomu, co má být datově ilustrováno.

V souvislosti se sběrem a zpracováním dat jsem ne zcela rozuměl řadě věcí

- Oslovení respondentů pomocí výběrového postupu „sněhové koule“ – snad učitelé, kteří zprostředkovali výzkum v daných školách, tak byli získáni přes nějaký sociální kontakt, studenti jistě ne
- Nahrazení výstupů SPSS přepisem do vlastních tabulek – nejsem proti, argument, že jsou

uživatelsky nepřívětivé, ale nechápu, přepsané tabulky (frekvence, crosstabs) obsahují stejné v analýze autorem nijak nepoužívané údaje – např. kumulativní procenta. V případě (jednoduchých) regresních analýz by výstup z SPSS byl naprosto přehledný (místo složitého slovního popisu výsledků).

- Nerozumím osobnímu prověření výsledků pomocí programu JASP (který podle vyjádření autora nenabízí téměř žádné statistické funkce) – jednak není v práci provedeno, jednak si myslím, že kontrola prvního a druhého stupně třídění nedává žádný smysl.
- V metodách zpracování je nabízena logistická regrese a nějaké (bivariační) korelační analýzy – ve zpracování dat tomu tak není, tam je použit deskriptivní model regresní analýzy (?).
- Proč a jak se v analýzách pracuje s modální kategorií, jak to souvisí se standardním použitím procedury CROSSTABS
- K čemu jsou zbytečné tabulky souvislosti postoje k alkoholu a marihuaně, když přes 90 % respondentů souhlasí s pitím alkoholu (analýza dat by neměla být mechanická)
- Hypotézy o jiném postoji k alkoholu a marihuaně jsou odlišné od testovatelných hypotéz (vztah mezi dvěma či více měřenými znaky). Netestují se, jen se konstatuje na základě procentního rozložení odpovědí, že marihuana je více nepřijatelná. Argument pro platnost výsledku by neměl odkazovat na to, že v CVVM to vyšlo stejně. Výsledek je spíše potvrzením toho, že zkoumaný soubor má podobné postoje jako populace.
- Nerozumím závěrům u hypotézy 3, nejdříve se dozvídám, že příjem je asociován s postojem k užíváním marihuany (16 % variance), na závěr se dočtu, že ne.
- Nerozumím odstavci, že studenti se v odpovědích navzájem liší – kdyby se nelišili, pak to mělo být řečeno na začátku zpracování dat a nebylo třeba provádět nějaké analýzy

Nechci být zcela negativní. Vážím si toho, že autor se snaží všechny své kroky opřít o poznatky a postupy nastudované a dobře zažitě z metodologické literatury. Protože parametry provedeného šetření, možná i z důvodu omezených možností pro realizaci výzkumu v období nouzového stavu, jsou hodně omezující, tak některé učebnicové věci se těžko k němu vztahují a něj aplikují.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autorka opírá závěry, k nimž dospěl/a

Argumenty mají velice omezenou platnost (platí pro vyšetřený soubor). Autor správně uvádí, že nejsou zobecnitelné na žádnou populaci (třeba středoškoláků). Myslím, že i zde se měl autor pokusit rozebrat, které poznatky z jeho sondy jsou obecnější povahy (rozdíl mezi školami, vliv statusu rodičů). Úvaha o reprezentaci vztahů by podle mne pomohla obhájit výslednou podobu provedeného šetření.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Práce je napsaná dobrým (odborným) jazykem. Všechny formální náležitosti jsou v pořádku. Autor zvolil v řadě kapitol, dalo by se říci učebnicový výklad (většina částí kapitoly „Výzkumný desing“, zvláště pak v Etických souvislostech realizace výzkumu, v Metodách analýzy dat). Nevidím v tom žádný přínos, navíc řada z uvedených postupů, pravidel... se jen velice zprostředkovaně týká provedeného šetření a jeho možností zpracování.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Z popisu dat jsem pochopil, že se vám nepodařilo vyšetřit jen jednu třídu na ISŠT (což ovlivnilo zastoupení chlapců a dívek). Jinak platí, že jste svůj záměr realizoval. Zajímalo by mne, co přesně jste od takto designovaného výzkumu očekával? Jaký mají smysl takto navržené kvantitativní výzkumy?

9. Celkové hodnocení práce:

Práci doporučuji k obhajobě. Na jednu stranu jde o velmi kvalitní text v teoretické části, opřený o rozsáhlé znalosti soudobého stavu poznání, na druhou stranu jde o velice problematické uchopení vlastního výzkumu včetně následného zpracování dat. Protože při empiricky zaměřených diplomkách považuji tuto část práce za klíčovou, nemohu navrhnout lepší hodnocení než E.

Datum: 28. 5. 2021

Podpis: Milan Tuček